

Haar ogen
Sandra J. Paul
Een spannend kortverhaal

1.

De voeten van Elise stonden in brand, maar ze gaf geen kik. Met opgeheven hoofd staarde ze stoïcijns naar de verzamelde mensen die massaal toegestroomd waren om haar te zien sterven. Haar voeten werden langzaam maar zeker opgegeten door het vuur. Daarna kropen de vlammen tergend traag omhoog naar haar enkels en kuiten. Maar nog steeds kwam er geen krijts of smeekbede over haar lippen.

De pijn die ze ervaarde was ongetwijfeld verschrikkelijk, maar ze hield haar ogen moedig gericht op een punt ver boven het publiek. Ze werd als heks ter dood veroordeeld voor de gruwelijke moord op haar man door middel van heksenkruiden. Dit was volgens de priester van het dorp de enige straf die daarop kon volgen.

Haar enkels en kuiten werden verteerd door het vuur. Haar knieën en benen zouden spoedig volgen. Ze zouden tot op het bot verteerd worden voor het vuur aan de rest van haar lichaam begon. Met wat geluk zou ze bewusteloos zijn voor dat gebeurde. Stille tranen rolden over haar gezicht. Maar nog steeds gaf ze geen kik.

De beul kon alleen maar bewonderend toekijken. Haar lijdensweg duurde bijzonder lang. Hij had haar volgens instructies op een kleine hoop stro en hout gezet, waardoor de vlammen hun weg naar boven zouden likken. Enkel haar lichaam diende als voedsel voor het vuur.

Bij gewone executies maakte de beul een grote brandstapel en stak hij het vuur op verschillende plaatsen aan, zodat de vlammen het slachtoffer omringden en snel meenamen in de dood.

Maar dat mocht hij hier niet. Deze uitgekende manier van doden was gruwelijker. De priester, die de beul de opdracht gaf om deze methode toe te passen, wist dat ook. Hij had het bevolen.

‘Als het vuur onderaan hun voeten begint, duurt de vlammenreis langer, wist je dat?’

Zo mijmerde de vrome man enige tijd geleden terwijl hij samen met de beul een rijkelijke maaltijd verorberde na de verbranding van een heks die dag. Ze bespraken de snelheid van haar dood, die volgens hem veel te snel ging. Hij wilde dat het langzamer ging, dat de vrouwen langer zouden lijden.

‘Hoe bedoelt u?’ vroeg de beul, die het gewoon was om op de klassieke manier brandstapels aan te leggen.

‘Een collega vertelde me dit. Hij heeft een manier gevonden om de heksen langer in leven te houden, om zo hun ziel meer kansen te geven om gezuiverd te worden. Niet dat dit veel helpt, naar de hel gaan ze toch. Door het vuur onder hun voeten te starten en een klein hoopje stro en takken te gebruiken, verloopt de verbranding helemaal anders. Eerst worden de voetzolen warm, alsof men op hete kolen loopt. Op dat moment hoopt de veroordeelde nog op een wonder, omdat zij gelooft dat ze nog gered kan worden. Maar dat gebeurt natuurlijk niet. Zodra de vlammen hun weg hebben gevonden naar het vlees, verergert het lijden alleen maar. De heksen proberen de vlammen uit te stampen met hun blote voeten, maar dan is het al te laat. Hun huid, hun vlees en hun kleding zullen het vuur aanwakkeren. Ze zullen elke seconde voelen.’

De beul luisterde in stilte, terwijl de priester verder kloofde aan het bot van een fazant. Vet droop van zijn kin.

‘Zodra de voetzolen beginnen te blakeren en de heks haar eigen verbrande vlees ruikt, weet ze dat er geen ontsnappen meer

mogelijk is. Dan begint het schreeuwen, het smeken om redding, het bidden tot God. De genade volgt niet, want Onze Vader heeft haar in de ogen gekeken en gezegd dat ze haar dood heeft verdiend. Een wonder zal er dus nooit komen.'

De priester had gelijk. Elise was de eerste vrouw bij wie hij deze techniek uitprobeerde, en het gebeurde precies zoals het hem werd uitgelegd. Normaal gezien had ze al lang dood moeten zijn.

De geur van brandende huid en vlees drong in zijn neusgaten door de richting van de wind, maar nog steeds verroerde de beul zich niet. Hij rook de dood al lang niet meer. Heksen waren geen mensen voor hem. Het waren demonen, gedoemd om te branden in de hel, voorbestemd voor een lijden ver voorbij de dood. Hij geloofde in wat hij deed, omdat de priester het hem zo had geleerd. Voor Elise had de geestelijke geen greintje sympathie.

'Enkel de gruwelijkst mogelijke dood is goed genoeg voor iemand als zij,' had hij gezegd. 'Dan nog zal het niet voorbij zijn. De duivel wacht op haar aan de poorten van de hel. Hij zal met haar baden in een zee van vuur en as. Voor de rest van haar eeuwige bestaan zal haar ziel branden in het donkerste vuur. Meer verdient ze niet na wat zij gedaan heeft.'

De beul had geen reden om te twijfelen aan de woorden van de machtigste man van de stad. Zijn mentor. Zijn voogd. Als wees werd op opgenomen in de abdij, maar vreemd genoeg wilde de priester hem nooit omvormen tot priester. Nee, hij had andere plannen met hem en begon hem op zijn twaalf jaar te trainen als beul.

'Iedereen krijgt een taak in deze wereld, en die van jou is God dienen door het kwade uit de wereld te roeien,' had hij gezegd.

‘We moeten allemaal onze handen baden in bloed, jij meer dan een ander.’

Hij vroeg nooit waarom, maar wist dat het iets te maken had met zijn vader, die een misdaad had begaan en daarvoor van een rots werd geduwd. Hij brak zijn nek. Zijn moeder stierf vervolgens van verdriet, hoewel sommigen beweerden dat zij van dezelfde rots is gesprongen waarvan zijn vader werd geduwd.

De jongen werd door de toenmalige beul opgeleid tot de man die hij vandaag is: de uitvoerder van alle straffen die door God werden opgelegd. Hij klaagde er nooit over, en aanvaardde zijn lot.

De beul was de allerbeste in zijn vak. De dorpelingen vreesden en aanbaden hem. Zij die iets te verbergen hadden, ontweken hem. Alle anderen zagen hem als een held. Jarenlang kreeg hij instructies om mensen zo gruwelijk mogelijk te folteren en te doen lijden. Hij haalde bekentenissen uit alle vrouwen die in zijn folterkamer terecht kwamen, of de mannen die hen hielpen.

De kerker van het kasteel waar hij woonde, was zijn thuis. Om een of andere vreemde reden kwam de priester er ook graag. Soms experimenteerden ze samen. Vaak keek de priester toe terwijl hij zijn marteltuigen gebruikte. De man leek te genieten van het gekrijs van de vrouwen wanneer hun armen werden uitgerekt.

De beul twijfelde niet aan de goedheid van de man die hem een thuis gaf, maar er werden ook fouten gemaakt. Een heks die onschuldig bleek te zijn nadat haar man jaren later op zijn sterfbed toegaf dat hij haar had beschuldigd om van haar af te geraken. Een meisje dat door haar bloedeigen zuster werd beschuldigd van hekserij omdat ze verliefd waren op dezelfde man. Dergelijke

voorvallen maakten hem triest, ook al wist hij dat hij enkel de uitvoerder was en de priester degene was die de veroordeling uitsprak.

‘God vergeeft,’ zei de priester dan terwijl hij luisterde naar de biecht van de beul en hem vergiffenis schonk. ‘God weet dat je hart puur en zuiver is. Jou treft geen schuld. Tien rozenkransen vanavond is je straf.’

De beul boog zijn hoofd en aanvaardde zijn vergiffenis. Bij de volgende uitvoering van een straf deed hij weer precies wat van hem gevraagd werd, net zoals deze ochtend. Hij wist dat Elise vandaag op de brandstapel zou belanden, en hij stopte het niet. Hij moest zijn taak uitvoeren, omdat hem dat gevraagd werd.

Maar hij kon het niet laten om bewondering voor haar te voelen. Ze staarde nog steeds met opgeheven hoofd voor zich uit en gaf geen kik. Ze kneep zelfs geen seconde haar ogen toe, ook al moest de pijn gruwelijk zijn. Hij voelde respect voor haar, had spijt dat hij haar dit aandeed.

De priester keek toe vanop een afstand, discreet genoeg om niet publiekelijk te genieten van haar lijden, maar wel dichtbij genoeg om haar doodstrijd nauwlettend mee te maken. Tijdens het proces was hij degene die haar dood eiste. Zijn felle stem sprak zorgvuldig de woorden uit die tot haar dood zouden leiden.

‘Deze vrouw heeft haar man, onze geliefde kasteelheer Johan, vergiftigd. Laat daar geen twijfel over bestaan, beste mensen. Hij was een goedgelovige echtgenoot die haar voor haar duistere verleden had vergeven. Hij hield van haar, maar zij was enkel uit op zijn rijkdom en doodde hem meedogenloos. Goud

en bezit waren haar enige motieven. Het is ook het oudste motief dat de mens kent.'

De priester pauzeerde dramatisch.

'Als deze vrouw puur is van ziel, waarom hebben we dan giftige kruiden gevonden in haar slaapkamer? Waarom stierf onze kasteelheer een gruwelijke dood, met enkel haar als aanwezige in het huis? Geloof me, beste mensen: zij is de dader. Zij heeft zelf toegegeven dat de kruiden van haar waren.'

Maar ze hield van hem, dat wist de beul zeker. Iedereen kon zien dat hij alles voor haar was. En zij voor hem. Ze waren altijd samen. Zijn plotse dood was een grote schok voor de gemeenschap. Iedereen huilde toen hij begraven werd. Zij huilde nog het meeste, ook al wist ze op dat moment al dat men haar verdacht.

Niemand wist wat er nu met het kasteel en de gronden zou gebeuren. Hij had geen familie meer aan wie hij zijn rijkdom kon achterlaten. Zij was alles wat hij nog had. En zij ging dood. De beul voelde zich steeds ongemakkelijker worden terwijl hij naar zijn opdrachtgever gluurde. De priester ambieerde een rol als kardinaal. En was het niet zo dat geld en macht noodzakelijk waren in die functie? Had hij zich op één of andere manier het geld van de kasteelheer toegeëigend?

De beul aarzelde. Hij kon het niet langer aanzien. Hij moest haar helpen. Of hier weg. Hij deed een stap voorwaarts met gebalde vuisten, vastbesloten om iets te doen. En dan hoorde hij zijn naam uitspreken. Heel zacht, onhoorbaar voor iedereen, behalve hem. Elise gebruikte zijn echte naam, degene die hij al bijna vergeten was omdat iedereen hem altijd "De Beul" noemde.

Hij keek haar in de ogen. Ze waren niet gevuld met haat, of afgrijzen. Ze spraken een stilzwijgende smeekbede uit om haar te helpen. Om de dood aan te moedigen om haar sneller te vinden.

Haar benen waren al verkoold, de vlammen reikten naar de rest. Hij greep zijn stok en wakkerde het vuur aan. De vlammen breidden zich meteen uit. Hij nam zijn mes, bereid om het in haar hart te ploffen als het moest, maar ze keek hem niet langer aan.

Ze staaarde recht naar de man die op de eerste rij voor het platform stond. Hij wist precies naar wie ze keek: Pieter de pachter, een van de gekendste figuren uit het dorp. Tranen rolden vrij over zijn gelaat. Hij veegde met een mouw langs zijn ogen.

De vlammen namen eindelijk hun slachtoffer mee de dood in. Haar ogen sloten, ze liet een laatste zucht. De beul wist dat ze dood was. Hij porde opnieuw de vlammen aan, zodat ze haar lichaam gretig verteerden en er snel niets meer van haar zou overblijven.

Pieter de pachter draaide zich om en ging weg. Toen de vlammen niets meer van haar toonden, sprong de beul van het platform af met zijn stok en wrong zich door de menigte die meteen verspreidde.

‘Het is voorbij,’ riep hij hen toe. ‘Ga naar huis. Er valt niets meer te zien.’

De priester stond nog steeds op dezelfde plaats. De beul gooide zijn stok voor zijn voeten op de grond en keek hem bitter aan.

‘Dit was de laatste keer,’ zei hij. ‘Ik stop ermee.’

Hij wachtte niet op een antwoord.

2.

Pieter de pachter keek Elise recht in de ogen terwijl ze stierf, want het was het enige wat hij kon doen voor haar. Hij had nooit aan iemand in het dorp verteld dat hij haar al heel zijn leven kende. Ze kwamen uit hetzelfde dorp, deelden jarenlang dezelfde armoedige ellende. Hij was een arme pachter en zou dat zijn leven lang blijven, maar de kasteelheer had Elise van dat lot gered toen hij verliefd op haar werd.

Als klein meisje was Elise opgegroeid in een piepklein gehucht, vele kilometers verwijderd van dit dorp. Haar ouders werkten zich kapot op de velden, tot ze beiden op een maand tijd doodvielen op het veld. Hun leven was hard en de heer die over hen heerste wreed. Nadat ze een wees werd, moest ze zich beredderen, maar dat kon ze niet. Ze had immers niets. Dus gaf hij haar hut aan iemand die wel de pacht kon betalen. Hij hield haar schamele spullen achter om de schulden van haar ouders te betalen, al waren die nauwelijks iets waard. Op haar zestiende stond ze alleen in het leven. Niemand wilde haar helpen, want geen ziel in het gehucht had tijd voor haar. Het was elke dag overleven voor iedereen die in hetzelfde schuitje zat als zij.

Pieter had iets meer geluk. Hij vertrok als vijftienjarige met zijn ouders naar een ander dorp, op zoek naar een beter leven. Zij waren ervan overtuigd dat het elders beter was, en ze kregen gelijk. Ze vonden een thuis in het dorp van Johan. De kasteelheer was streng maar rechtvaardig, en gaf hen een kans. Ze mochten een hut bouwen aan de rand van het dorp, en kregen werk op zijn velden. Maar ook hier was het hard werken voor weinig geld. Pieter had aanvaard dat dit zijn lot was, en hij stelde

zich er ook geen vragen over. Het was zoals het was. Rijken werden alsmaar rijker. Armen kregen nooit kansen.

Toen hij later opnieuw Elise tegenkwam, hoorde hij wat er met haar was gebeurd in de jaren na hun vertrek uit het gehucht. Als zestienjarige trok ze helemaal alleen van dorp naar dorp. Elke dag was een nieuwe strijd om te overleven, maar ze bezat genoeg wilskracht om dat te doen. Ze sliep tussen dieren in stinkende stallen. Ze leefde van gestolen rauwe eieren en oudbakken brood dat de boeren aan hun paarden gaven. Ze stal muntstukken en goederen op markten. Het goud gebruikte ze om eten te kopen, al was het maar een aardappel of een stuk vlees. De goederen verkocht ze voor een habbekrats in het volgende dorp.

Elise had niet veel, en ze had al helemaal geen thuis, maar ze overleefde. Dat was voldoende. Ze werd alsmaar driester en nam steeds meer risico's bij het stelen.

Op haar zeventiende verjaardag werd ze op heterdaad betrapt op diefstal. Een man met een rijkelijk gevulde buidel greep haar pols ruw vast toen ze naar zijn muntstukken reikte. Hij was duidelijk immens rijk, gehuld in prachtige kleding die meer goudstukken had gekost dan wat zij in een jaar bijeen kon stelen.

Ze snakte naar adem toen hij haar stevig vastgreep en voor zich uit trok, zodat hij haar beter kon zien. Hij was ervan overtuigd dat de dader een bedelaar of een doorgewinterde dief zou zijn. In plaats daarvan stond de uitgemergelde Elise voor hem, gehuld in lompen. Ze had geen schoeisel, haar voeten waren helemaal kapot. Ze had enkel een juten zak bij zich waarin bijna niets zat.

'Jij bent nog zo jong,' had hij stomverbaasd gezegd, duidelijk geschokt. 'Waarom steel je van me?'

‘Ik heb honger,’ had ze beschaamd geantwoord. ‘Een van uw muntstukken zorgt ervoor dat ik een paar dagen kan eten, heer.’

Elise moet doodsbang geweest zijn. Ze stal om te overleven, niet om rijk te worden. Er was geen genade voor dieven. Hun handen werden afgehakt of ze werden gebrandmerkt, zodat iedereen zou weten wat ze hadden gedaan. Nu ze betrappt was, zou het veel moeilijker worden om door dorpen te reizen. Ze zou meteen herkend worden als dievegge.

De kasteelheer bekeek haar van kop tot teen, waarvoor hij zijn tijd nam. Verschillende dorpelingen keken toe. Ze stonk naar het vuil en de dieren bij wie ze sliep. Ze wist wellicht niet meer wat het was om zich te baden, om zich zuiver te voelen.

‘Wat is jouw naam?’ had hij zacht gevraagd.

Ze gaf eerst geen antwoord.

‘Mijn vrouw is net overleden,’ zei hij toen. ‘Ik ben een man in rouw. Toen zij er nog was, zei ze me altijd dat ik verder moest kijken dan wat ik voor me zie staan. Wij deelden onze rijkdom altijd met de minder gefortuneerden. Niet iedereen kiest waarin hij geboren is.’

‘Mijn naam is Elise,’ zei ze, terwijl de omstaanders het tafer-eel verbaasd aanschouwden. Hij hield nog steeds haar pols vast, zijn ogen waren nog altijd gericht op haar gezicht, maar ze durfde hem niet aan te kijken. Niemand durfde iets te zeggen, maar iedereen luisterde.

‘Wilt u weten wie u straks gaat doden?’ voegde ze er zacht aan toe. ‘Vraagt u daarom mijn naam, heer?’

‘Doden?’ De wenkbrauw van de oudere man schoot omhoog. ‘Waarom zou ik je doden, Elise?’

Hij sprak haar naam zacht en bijna teder uit. Onder het vuil moet hij haar natuurlijke schoonheid herkend hebben. Of miss-

chien was het haar ziel, die weerspiegelde in haar fonkelende ogen. Hij was onder de indruk van haar felle drang om te overleven, of zo dacht Pieter de pachter toch bij het horen van het verhaal.

‘Ik ben een dief,’ zei ze. ‘Doden zult u me niet, maar mijn hand afhakken wel.’

Ze probeerde zich los te rukken en weg te rennen, maar dat kon ze niet. Haar hand zat nog steeds in zijn grip. Hij bleef rustig staan terwijl één van zijn mensen voorwaarts stapte en haar bij de schouders greep.

‘Deze vrouw is een dief. En u weet wat ze zeggen: moord is de volgende stap. De kerker is de enige plek voor haar.’

‘Stop.’

De kasteelheer stak zijn hand bevelend in de lucht, waarop zijn begeleider terugdeinsde. Vervolgens durfde niemand haar nog aan te raken. De kasteelheer en boog zich licht voorover.

‘Wil je dat ik je hand afhak?’

‘Wat? Natuurlijk niet,’ reageerde ze verward.

‘Wat wil je dan dat ik met je doe als straf, Elise?’

Hij liet haar pols los zodat ze eindelijk een stap achteruit kon zetten, maar dat deed ze niet. Ze was verbluft. En voor het eerst keek ze hem recht in de ogen. Of zo zeiden de toeschouwers achteraf toch. Hun blikken kruisten, en ze raakten beiden betoverd.

‘Wil je vluchten?’ zei de kasteelheer. ‘Dan is het nu het moment. Je mag vertrekken, Elise. Ik vergeef je je diefstal en niemand zal je straffen. Je mag gaan en je leven verder zetten als een jonge vrouw zonder thuis, zonder toekomst of doel. Of ...’

‘Of wat?’

‘Of je kunt kiezen om hier te blijven.’

‘Waar?’ vroeg Elise niet-begrijpend.

Gemompel ging door de omstaanders heen. Iedereen zag wat er aan het gebeuren was, maar niemand durfde iets te zeggen. Wie zou er ook ingaan tegen hun heer?

‘Je blijft bij mij, in mijn kasteel.’

‘Om wat te doen?’ vroeg ze achterdochtig.

Hij lachte.

‘Ik weet wat jullie van ons denken, maar ik beloof je dat ik geen misbruik van je zal maken. Ik bied je een positie aan als keukenhulp. Nadat je een bad genomen hebt, natuurlijk. Of wellicht een bad of tien. Je krijgt kost en onderdak, en een paar muntstukken per maand.’

Elise wist niet wat ze hoorde.

‘Dat kan niet,’ zei ze.

‘Waarom niet?’

‘Niemand doet zoiets voor niets. U wilt mij in uw kamers, in uw bed. Maar dat zal ik nooit doen. Ik ben geen hoer die haar benen spreidt voor haar kasteelheer.’

Haar woorden deden de dorpelingen naar adem snakken.

‘Spreek met respect tegen onze kasteelheer!’ riep een man. Hij hief zijn hand in de lucht om haar te slaan, maar de kasteelheer blafte hem toe.

‘Stop!’ Hij keek naar de man die hem ter hulp kwam en glimlachte. ‘Stop. Het is goed zo. Ik zou hetzelfde denken in haar positie.’

Vervolgens richtte hij zich weer tot Elise.

‘Ik wil niets in ruil, behalve het werk dat je zult doen in mijn kasteel. Mijn vrouw is net overleden, zoals ik al heb gezegd, en mijn kasteel is nog in rouw. We hebben nieuw bloed nodig, mensen zoals jij, die leven kunnen brengen in mijn somber

bestaan. Jou helpen is wat mijn vrouw zou gewild hebben. Zij zou hetzelfde hebben gedaan.'

Elise was er ongetwijfeld van overtuigd dat ze in het bed van de heer zou eindigen als zijn weerloze slachtoffer, maar ze zag zijn ogen, die puur, zuiver en gevuld waren met het verdriet over zijn overleden vrouw. En ze nam een risico. Ze geloofde dat hij de waarheid sprak.

Dus knikte ze, voor ze zich kon bedenken. Het volgende moment werd ze op een paard getild achter een van zijn begeleiders. De heer sprong op zijn eigen paard. De kleine groep werd nagekeken door de dorpelingen. Het verhaal ging al snel als een lopend vuurtje rond. De ruiters reden stapvoets in de richting van het kasteel op de heuvel, waar Elise meegenomen werd door een meid. Zij hielp haar uitkleden en zette haar in bad.

Dat verhaal vertelde Elise later ook aan Pieter de pachter. Hoe de vrouw haar adem had ingehouden toen ze de littekens op haar graatmagere lichaam zag. Hoe verbaasd ze was geweest van de duidelijk zichtbare ribben, als bewijs dat ze in geen maanden behoorlijk had gegeten.

'Oh Heer,' bad de vrouw luidop gezegd. 'Mijn kind toch, wat heb jij geleden.'

Dat was het moment dat Elise begreep dat ze in goede handen was. Haar tranen mengden zich met het water.

En dat was ook zo. Ze was in de best mogelijke handen terechtgekomen. Twee jaar lang voelde ze zich thuis op het kasteel, waar ze hard werkte naast de vrouwen die zich over haar hadden ontfermd. Ze werd bemoederd, verzorgd en gevoed. Ze genoot van het gezelschap van mensen die niets in ruil vroegen. Ze werd een van hen, en nooit werd ze behandeld als een dieveg-

ge of een bedelaarster. Soms kon ze dat afschuwelijke jaar zelfs vergeten.

De kasteelheer was natuurlijk heer Johan, de man met wie ze later zou trouwen. Hij was een eerlijk man, die heilig geloofde in de goedheid van de mensen. Ze zag hem aanvankelijk niet veel, maar dat veranderde later.

Elise hielp vanaf de vroege ochtend tot de late avond. Geen taak was haar te veel. Ze schrobde tot alles blonk, ze sleurde met emmers water tot haar handen er pijn van deden. Ze leerde koken. Eén van de keukenmeiden was erg goed met kruiden, en leerde haar alles wat ze kende.

Ze groeide van keukenhulp uit tot hulp in de grote zalen. En dan mocht ze mee helpen bij alle maaltijden. Wanneer er hoog bezoek kwam, hielp zij met het eten op tafel te zetten. Daarna bleef ze nederig in een hoek van de kamer staan, wachtend op een teken dat iemand iets nodig had. Ze bewoog zich als een schaduw, hield zich gedeisd. Ze had geleerd om stil te bewegen, maar ook om alles te zien en op te merken.

Soms kwamen er vrienden eten en werd er een groot feest georganiseerd op het kasteel, maar dat gebeurde niet veel. Hij zat bijna altijd alleen te eten. Zijn mensen aten apart, hij hield niet van al teveel drukte. Op die avonden ging ze altijd de zaal uit.

Na een tijdje nodigde hij haar echter uit om bij hem te blijven. Hij smeekte haar om plaats te nemen en met hem te praten. De keukenmeiden zeiden dat ze dat moest doen, ze zagen er geen problemen in.

‘Heer Johan is erg eenzaam, Elise,’ zeiden ze. ‘De enige die dagelijks langskomt is de priester. Ze eten vaak samen, maar vrienden zijn ze niet. Hij kan best wel wat steun gebruiken. En hij heeft duidelijk een zwak voor jou.’

Dus bleef ze bij hem en praatte ze met hem terwijl hij at. Dan nodigde hij haar uit om samen met hem te eten. Ze durfde niets te nemen, tot hij haar haast dwong.

‘Ik ben het beu om met de priester te eten,’ had hij gezegd. ‘Die man vertelt alleen maar gruwelijke verhalen. En eerlijk gezegd smaakt het eten me dan helemaal niet.’

Dus bleef ze eten, en de priester kwam niet zoveel meer langs.

Het personeel en de pachters wisten natuurlijk wat er aan het gebeuren was. Er klonk her en der gemor, vooral bij de mannen, maar de vrouwen vonden het geweldig. De kasteelheer bloeide weer open. Haar gezelschap deed hem duidelijk goed. De man kwam weer meer buiten, begon zijn pachters opnieuw op te zoeken en deelde zijn rijkdom nog meer, door Elises verhalen over de vreselijke armoede die in de dorpen heerste. Bij de mannen stopte het gemor ook toen duidelijk werd welke belangrijke invloed ze op hem had. Ze spraken haar aan, zodat zij hem over bepaalde zaken zou aanspreken. Dat deed ze gewillig.

Heer Johan gaf om Elise, en zij gaf om hem. Hij vroeg vaak om haar advies, zij durfde steeds vaker haar mening te geven. Toen hij om haar hand vroeg en niet om die van de dochter van een naburige kasteelheer, was niemand dan ook echt verbaasd. Johan was de rijkste man in de verre omstreken, en hij deed altijd wat hij wilde. Hij hoefde niet te huwen om de relaties met zijn burens te versterken, want die waren al goed. Hij had geen enorme bruidsschat nodig want hij bezat het grootste fortuin van de verre omstreken. Hij wilde alleen maar Elise, het meisje dat hem betoverd had.

Pieter de pachter weet niet of de rest van het verhaal waar is. Hij heeft het gehoord van dorpelingen, die de discussie in de

kerk hebben gehoord. En zij vertelden het door aan iedereen die het maar wilde horen.

‘Neem haar dan als je minnares en huw Tabitha,’ protesteerde de priester toen hij hem vroeg om hun huwelijk in te zegenen. ‘God staat veel toe, Heer Johan. In het bed kan en mag veel. We sluiten allemaal onze ogen en negeren het. De liefde die een man nodig heeft, bestaat uit meer dan enkel zijn hart. Dat begrijpen we allemaal. Ook ik. Deel jouw lichaam met Elise, als je dat echt wilt, maar schenk je hart en je fortuin aan iemand van je eigen rang. Je weet immers niet wat deze vrouw van je wenst. Misschien is ze helemaal niet wie je denkt dat ze is. Misschien was ze die dag op de markt wel met opzet op jacht naar jouw geldbuidel, omdat ze op dit moment had gehoopt.’

‘Elise is mijn leven,’ antwoordde de Johan scherp. ‘En zij is puur van hart. Ik ken haar, ik geef om haar, en ik wil haar aan mijn zijde, als mijn vrouw. Zij wordt het, priester, wat u ook zegt. Of u trouwt ons, of ik spreek de kardinaal aan. U weet net zo goed als ik dat hij ons wel zal trouwen, omdat ik dat wil. En als ik van u was, zou ik opletten met uw giftige tong. Want ik weet ook dat uw vormen van liefde niet bepaald gezond zijn.’

‘Wat u wenst, zal gebeuren,’ had de priester gereageerd. ‘Het spijt me als ik u heb gekwetst, heer.’

‘Goed. Dan is deze kwestie afgehandeld. We trouwen binnen een week. U regelt alles.’

De priester knikte kort. Maar op de dag van hun huwelijk, in het bijzijn van het hele dorp, stond hij voor Johan en Elise met ogen van gif.

3.

Toen Elise in de cel zat, wachtend op haar dood, kwam Pieter de achter haar als enige bezoeken, verkleed als beul, zodat niemand hem zou herkennen. De Beul liet het oogluikend toe, had hem zelf zijn kleding en het masker gegeven. In de stad wist immers niemand wie hij werkelijk was. Hij droeg zijn vermomming telkens hij de gevangenis betrad.

De Beul had medelijden met de jonge vrouw die in de steek gelaten was door iedereen. Alle mensen die op het kasteel werkten, hadden het strikte verbod gekregen haar op te zoeken. De priester had haar geïsoleerd van de buitenwereld.

Elise was zoals verwacht veroordeeld voor de dood van haar man. De priester had ervoor gezorgd dat ze geen kans maakte om haar onschuld te bewijzen. Ze zat stoïcijns op haar bed van stro in de hoek van de vuile cel waar ratten hun behoefte deden en daarna rondjes renden aan haar voeten. Ze was gewend geraakt aan het gezelschap.

Ze leek opnieuw op het meisje dat hun geboortedorp had verlaten. Haar haren waren al weken ongekamd, haar gezicht was vuil, haar handen zagen eruit alsof ze zich een weg naar buiten had proberen te klauwen. Haar kleding was gescheurd en vuil, lompen in plaats van mooie jurken. Ze was geketend aan handen en voeten.

Pieter de pachter wilde niet dat iemand in de stad wist dat zij elkaar kenden. Hij wist dat de priester een oogje in het zeil hield en de beul had bevolen iedereen die langskwam aan te geven. Maar de beul had ook een hart. Hij vertelde de priester enkel dat Elise niemand zag.

‘Elise,’ zei Pieter medelijdend terwijl hij bij haar hurkte. ‘Ik weet dat je onschuldig bent. Jij kunt dit niet gedaan hebben, dat weiger ik te geloven.’

Ze keek hem recht in de ogen, hem herkendend door zijn vermomming heen. ‘Haal het masker van je gezicht, lieve Pieter. Dit hoort niet bij je.’

Hij voelde zijn hart breken maar hield het masker op. Achter die deur stonden bewakers die elk moment konden binnen komen, mensen die dachten dat hij de beul was. ‘Ik moest je zien, Elise. Dit was de enige manier. Het spijt me dat ik je niet kan helpen. Ik ben te laf, ik weet niet hoe ik dit moet oplossen. Ik had je eerder moeten opzoeken, maar hoe kon ik dat, als arme pachter?’

‘Ik weet het,’ zei ze eenvoudig. ‘Ik begrijp je. Je was ooit een goede vriend, Pieter, ook al hebben we elkaar al zolang niet meer gezien. Ik weet nog zoveel uit onze jeugdijaren, de mooie momenten die we samen beleefden in ons dorp. Ondanks de armoede en het harde werken was ik er gelukkig en jij ook.’

‘Dat was ik,’ reageerde hij. ‘Het spijt me, Elise,’ sprak Pieter zacht. ‘Het spijt me zo. Ik wist al een hele tijd dat je hier was, dat je zijn vrouw geworden was en ik durfde je nooit aan te spreken wanneer je naar het dorp kwam om het pachtgeld te innen. Ik was beschaamd dat ik voor je man werkte.’

‘Ik wist dat je hier woonde,’ zei ze zacht terwijl ze zijn hand vastneemt en de schakels rond haar polsen ratelen. ‘Ik herkende je van ver. Geld betekent niets, Pieter. Een kasteel stelt niets voor wanneer de liefde er niet is. Denk daaraan voor de rest van je leven.’

Hij sloeg zijn ogen neer maar zei niets meer. ‘Hield je van hem, Elise?’

Haar ogen schitterden. 'Hij was mijn hele leven,' fluisterde ze. 'En ik ben blij dat ik mag sterven om bij hem te zijn.'

'Blij, Elise?'

'Mijn leven zonder hem is niets meer waard,' fluisterde ze hees, haar ogen gericht naar het beetje zonlicht dat ze kan zien door de tralies van haar kelderkerker. 'Ik ga hem terugzien, dat weet ik zeker. Pieter, beloof me dat je daar bent, bij mijn dood. Ik wil dat je bij me bent wanneer ik sterf, zodat ik iemand in de buurt heb die om me geeft. Ik wil niet alleen sterven.'

'Zelfs als ik je de dood in jaag door je niet te redden?' vroeg hij ernstig. 'Ik wou dat ik meer voor je kon doen. Kunnen we niet aantonen dat jij hem niet doodde?'

'Nee en het heeft geen zin. Sterven ga ik toch,' reageerde ze zacht.

Niet-begrijpend staaarde Pieter haar aan maar ze verklaarde zichzelf niet meer. Dan keek ze naar hem, haar vingers reikend naar zijn hand. 'Pieter, je moet iets voor me doen, je kan me helpen. Ik hoopte al dat je zou langskomen, jij bent de enige die ik vertrouw.'

'Wat bedoel je?' vroeg hij bezorgd.

Ze boog zich voorover. 'Ik was altijd al in gevaar, Pieter, vanaf het moment dat de priester ons huwde. Ik zag het in zijn ogen die dag, hij was woest omdat Johan zijn zinnen doorzette. Op het kasteel ligt een document, verborgen in de paardenstallen door mij. Ik wil dat je na mijn dood naar de stallen gaat en daar tussen de vloerplanken van de derde box aan je rechterzijde dat document terugvindt. De plank onder het raam ligt los. Daarna wil ik dat je naar de kardinaal in de stad rijdt en hem dit document geeft. Het gaat over de priester, hij moet gestraft worden voor wat hij deed. Dat is mijn laatste wens.'

Pieter de pachter hield zijn adem in. ‘Mijn god, Elise, is hij de moordenaar van je man?’

Ze glimlachte weemoedig. ‘Mijn dood lag al lang vast, Pieter, het was slechts een kwestie van tijd voor ik hier zou belanden. Mijn man was ernstig ziek voor hij zogenaamd vergiftigd werd. Enkel hij, ik en de priester wisten dit. Mijn man had een paar maanden geleden een slechte nacht en smeekte om de laatste sacramenten. Zo is de priester het te weten gekomen. Hij heeft mijn man vergiftigd met kruiden die in mijn tuin groeiden. Ik kweekte die daar om mijn man te behandelen. Toen ik nog in het dorp woonde, leerde een vrouw me hoe ik natuurlijke kruiden kon gebruiken om mensen te genezen. Ik gebruikte ze ter goedertrouw en de priester misbruikte mijn kennis om me na de dood van mijn man te beschuldigen. Hij mengde mijn kruiden met een gif en bespoedigde zo Johans dood.’

‘Dat document, wat staat erin?’ vroeg de pachter angstig.

‘Dat ontdek je wel. Beloof me dat je dit voor me doet, Pieter!’ Met haar geketende handen greep ze zijn pols vast en trok hem zo dicht naar zich toe dat hij het wit van haar ogen kon zien.

‘Ik beloof het,’ zwoer de Pachter.

‘Goed.’ Ze leunde vermoeid achterover. ‘Ik sterf morgen, Pieter. En ik ben blij dat ik mag sterven. Ik zal mijn man terugzien, ik wil bij hem zijn. Ik weet dat God dit zal toestaan omdat wij beiden onschuldig stierven.’

‘Laat mij je leven redden door de priester te beschuldigen. Laat mij die documenten tonen voor je dood,’ riep hij uit.

‘Nee, Pieter.’

De pachter was geschokt door het feit dat Elise zelf dit pad verkoos, maar hij liet haar sterven. Haar ogen bleven gefixeerd

op hem terwijl de vlammen aan haar likten. Ze was al weg van deze wereld voor de vlammen haar lichaam verwoestten. Hij wist dat ze een visioen had van haar overleden man. Ze raakte bewusteloos zodra haar onderlijf vuur vatte. Dan zeeg ze zonder één woord voorover, gebonden aan haar touwen en stierf. Naast Pieter zuchtte de beul diep en vertrok.

De priester verborg zijn vreugde niet. Hij verliet het plein en de smeulende brandstapel om naar zijn abdij terug te keren. De stedelingen gingen hoofdschuddend uit elkaar, velen verscheurd door de dood van hun kasteelvrouw. Niemand was in de bres gesprongen voor haar uit angst voor de priester, maar allen waren onder de indruk dat ze geen schreeuw had geuit.

‘Misschien was ze toch onschuldig,’ mompelde iemand vlakbij de pachter.

Pieter de pachter reed vlak na haar dood naar de stallen en vond het met bruin papier ingepakte document onder de vloerplanken in de derde paardenbox aan de rechterkant, precies waar ze gezegd had dat het zou zijn. Hij kon niet lezen en wist niet wat erin stond, maar hij was opgewonden door zijn vondst.

Hij reed op zijn snelste paard naar de nabijgelegen stad en smeekte om de kardinaal te zien op verzoek van Elise met bewijslasten tegen de priester die haar beschuldigd had. Hij toonde het verzegelde document. Hij wachtte nerveus terwijl de kardinaal het document las en daarna verstomd en geschokt naar de pachter keek.

‘Wat is er?’ vroeg Pieter angstig. ‘Wat staat er in het document?’

De kardinaal gaf geen woord maar beval om de priester meteen naar hem te brengen.

‘Jij blijft hier,’ zei hij tegen de pachter. Pieter kreeg brood en water in de keuken, praatte met enkele bedienden en wachtte nerveus af. Hij was er getuige van hoe de priester in zijn rijtuig arriveerde en naar binnen schreed. Een uur later riep de kardinaal Pieter terug.

De man stond ernstig voor hem, zijn handen voor zijn lichaam geplooid. Aan elke vinger prijkte een gouden ring. Gefascineerd door de glittering ervan, staaarde de pachter naar de handen van de kardinaal. Dan zag hij hoe de man hem ernstig aankeek, hoe meer mensen de ruimte binnenkwamen en zich rondom hem zetten. Een angstig voorgevoel ging door de pachter heen.

‘De priester heeft een onschuldige man en vrouw vermoord,’ zei de kardinaal rustig. ‘Dit tolereren wij uiteraard niet.’ Hij zwaaide met het document dat Pieter niet kon lezen. ‘En het was allemaal voor niets. Heer Johan en zijn echtgenote hebben een geldig testament laten opmaken met getuigen die dit ongetwijfeld zullen bevestigen. Zij was zijn wettige erfgename en indien zij kinderloos zou sterven, dan worden haar bezittingen eerlijk verdeeld onder de armen van de stad en haar geboortedorp.’

‘Wat?’ stamelde Pieter, ‘maar dat kan niet. De priester zou alles krijgen, dat stond zo beschreven in het eerste testament!’

De kardinaal heft een wenkbrauw op, zijn stem ijszig kalm. ‘Eerste testament, pachter? Hoe weet jij van een eerder testament af, tenzij je getuige was toen het geschreven werd?’

‘Ik –’ Pieter staaarde naar de kardinaal. ‘Nee, ik heb enkel een gerucht gehoord, net als zovele anderen uit de stad en omliggende dorpen. De priester heeft heer Johan vergiftigd en haar daarvan de schuld gegeven zodat ze op de brandstapel zou sterven.’

‘Is dat zo? Ben je wel zeker dat het de priester was die dit deed?’

‘Ja, natuurlijk!’

De kardinaal nam het document in zijn trillende handen, zijn stem ijsig koud terwijl hij zich tot de pachter richt. ‘Dit document is geschreven door Elise. Zal ik het voorlezen?’

Pieter voelde zijn benen beven.

‘Waarde Kardinaal, als u deze brief leest, ben ik dood.’

Ik, Elise, zweer bij God en alles wat me lief is dat ik niet verantwoordelijk ben voor de dood van mijn man Johan. De priester vermoordde hem en hij werkte samen met Pieter de pachter. Het was Pieter die hem de kruiden gaf, nodig om mijn verzwakte man zo snel mogelijk te laten sterven. Maar het was de priester die mijn man al enige tijd aan het vergiften was. Dat gebeurde al in de maanden voor ik met hem trouwde, en het stopte toen mijn echtgenoot verliefd op me werd. Maar dat gebeuren heeft mijn man erg verzwakt.

De pachter was één van de drie getuigen aanwezig toen mijn man zijn eerste testament opmaakte na de dood van zijn eerste vrouw. In dat testament schonk de kasteelheer al zijn bezittingen na zijn dood aan de priester, enkel als hij op dat moment niet gehuwd zou zijn of erfgenamen zou hebben. Dat was het moment dat de priester besloot om de dood een handje toe te steken. Toen hij me opmerkte, wist hij dat zijn plan in gevaar zou komen, en moest hij iets anders bedenken.

Toen ik met Johan huwde, wist de priester dat ik alles zou erven en dat hij mij ook uit de weg moest ruimen. De priester gebruikte daarvoor Pieters jaloezie. Mijn vroegere dorpsgenoot en vriend kon niet verkroppen dat ik het schopte tot kasteelvrouw, terwijl hij een arme pachter bleef. Hij deed zich voor als mijn vriend, maar haat-

te me wellicht nog meer dan de priester. De priester beloofde Pieter een aandeel in de rijkdom van mijn man.

Zonder het medeweten van de priester hebben mijn man en ik een nieuw testament laten opmaken toen hij ziek werd, dit in het bijzijn van enkele keukenmeiden die we vertrouwden. Dit testament kan gevonden worden in het kasteel, verborgen in onze slaapkamer. Hieronder vindt u instructies waar het verborgen ligt. Mijn getuigen weten ook van de schuilplaats af en kunnen u helpen.

Ik verzoek u beide mannen te berechten voor onze moorden en het testament uit te laten voeren. Mijn laatste wens is dat ons liefhebbende personeel en onze pachters baat hebben bij onze dood. Het geld moet onder hen verdeeld worden. Dit testament kan niet ongeldig worden verklaard.

Elise, weduwe van Johan.'

Pieter de pachter kon zijn woede niet verbergen toen hij besefte wat er in werkelijkheid in de brief stond. Hij had zijn eigen doodsvonniss getekend door triomfantelijk naar de kardinaal te rijden. De priester had hem rijkdom beloofd in ruil voor zijn medewerking. En oh ironie, hij *had* rijk kunnen zijn, als iedereen had geweten van het tweede testament. Hij had mee kunnen delen in haar erfenis door gewoon rustig af te wachten. Dat was haar ultieme wraak.

Hij herinnerde zich de blik in haar ogen. Ze wist het toen ze stierf. Die blik was er geen van vriendschap en liefde, het was een triomf omdat ze wist dat hij hetzelfde lot zou ondergaan. Ze wist dat hij haar had gedood.

'En het ergste van al is dat je dit niet had hoeven doen,' eindigde de kardinaal. 'Want Elise had dezelfde aan-doening als haar man. Ze was stervende. Als je rustig had afgewacht, had het

probleem zichzelf opgelost. Vroeg of laat waren ze beiden een natuurlijke dood gestorven.'

Pieter keek op, moordlust in zijn ogen terwijl hij zijn vuisten balde.

'Waarom zou iemand als zij mogen trouwen met iemand als hij? Zij is niet beter dan ik!'

De kardinaal zuchtte diep en zei treurig. 'Zij was duizend maal beter dan jij, Pieter.'

Twee dagen later stierven twee mannen dezelfde dood als hun slachtoffer.

De beul gebruikte de pijnlijkste, traagste methode ooit. Deze keer had hij geen greintje medelijden.

Einde

Dit kortverhaal werd je gratis aangeboden door uitgeverij Hamley Books.

Wil je meer weten over onze boeken? Bekijk dan zeker onze website via www.hamleybooks.be¹

---

1. <http://www.hamleybooks.be>

